

ผลของการเฝ้าระวังสุขภาพประชาชนเชิงรุกในพื้นที่รอบเขตอุตสาหกรรมปิโตรเคมี
กรณีศึกษาจังหวัดระยอง

The Result of Active Health Surveillance of People near by the Petrochemical Industrial
Complex: A Case Study in Rayong Province

จันทร์ทิพย์ อินทวงศ์, นัยนา พันธโกฏ์ และมนัสดาว แนวพนา
กลุ่มงานอาชีวเวชกรรม โรงพยาบาลระยอง

การศึกษาเชิงปฏิบัติการเฝ้าระวังสุขภาพประชาชนรอบเขตประกอบอุตสาหกรรมปิโตรเคมีครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินภาวะสุขภาพโดยการตรวจสุขภาพประชาชนรอบพื้นที่เขตอุตสาหกรรมประเภทปิโตรเคมีแบ่งเป็น 2 ระยะคือระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่รอบเขตอุตสาหกรรมในปี 2558 ณ สถานีเฝ้าระวังคุณภาพอากาศวัดปลวกเกิดและสถานีบ้านหนองจอก นำผลที่ได้มาออกแบบโปรแกรมเฝ้าระวังสุขภาพตามความเสี่ยง ระยะที่ 2 การเฝ้าระวังสุขภาพเชิงรุกในชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบเขตอุตสาหกรรมปิโตรเคมีมากกว่า 6 เดือน จำนวน 900 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและตรวจสุขภาพในชุมชน ระหว่างเดือนกันยายน 2558-ธันวาคม พ.ศ.2558 สถิติที่ใช้ คือ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยรูปแบบการเฝ้าระวังแบบมีส่วนร่วมของภาคีรัฐภาคประชาชนและภาคเอกชนประกอบการเตรียมชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กลุ่มแกนนำและกลุ่มตัวอย่างเตรียมตัวก่อนตรวจเก็บตัวอย่างทางชีวภาพในชุมชนส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการในโรงพยาบาล ตรวจร่างกายและแจ้งผลการตรวจโดยแพทย์และส่งต่อกลุ่มที่มีความผิดปกติเข้ารับการรักษา

ผลการศึกษาพบว่า ระยะที่ 1 คุณภาพอากาศในพ.ศ. 2558 ค่าเฉลี่ยรายปีของสารเบนซีนมีค่าความเข้มข้นเกินค่ามาตรฐานบริเวณวัดปลวกเกิดและสารโคโลฟอร์ม (Chloroform) มีค่าความเข้มข้นเกินค่ามาตรฐานบริเวณ รพ.สต.บ้านหนองจอก ออกแบบโปรแกรมตรวจสุขภาพดังนี้คือ การตรวจความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด ปัสสาวะทั่วไป การทำงานของตับและไต ภาพถ่ายรังสีทรวงอก และตรวจการสัมผัสสารเบนซีน (Urine t,t MA, Urine SPMA) ระยะที่ 2 ผลการเฝ้าระวังสุขภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 83.1 อายุเฉลี่ย 47.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 55.1 อาชีพค้าขายร้อยละ 26.2 รองลงมา อาชีพเกษตรกรร้อยละ 23.9 มีประวัติใช้หรือสัมผัสสารตัวทำลายร้อยละ 14.3 ประวัติการสูบบุหรี่ร้อยละ 10.4 ดื่มสุราร้อยละ 35.8 มีโรคประจำตัวร้อยละ 36.9 (โรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 34.7, เบาหวาน 16.7, ภูมิแพ้ ร้อยละ 13.7) ผลการประเมินภาวะสุขภาพทั่วไป พบความดันโลหิตอยู่ในกลุ่มที่ต้องพบแพทย์ร้อยละ 5.5 มีแนวโน้มสูงร้อยละ 39.9 ดัชนีมวลกายอยู่ในช่วงอ้วนระดับ 1 ร้อยละ 34.6 รองลงมาอยู่ในระดับปกติร้อยละ 28.8 ส่วนการเฝ้าระวังสุขภาพตามความเสี่ยงพบว่า ผลการตรวจความสมบูรณ์ของเม็ดเลือดอยู่ในกลุ่มเฝ้าระวังร้อยละ 10.3 และควรพบแพทย์ร้อยละ 3.3 ผลการตรวจปัสสาวะอยู่ในกลุ่มพบแพทย์ร้อยละ 4.6 การทำงานของตับอยู่ในกลุ่มเฝ้าระวังร้อยละ 16.0 พบแพทย์ร้อยละ 1.7 การทำงานของไตอยู่ในกลุ่มเฝ้าระวังร้อยละ 0.6 ภาพถ่ายรังสีทรวงอกอยู่ในกลุ่มเฝ้าระวังร้อยละ 4.1 พบแพทย์ร้อยละ 1.0 สำหรับระดับกรดมิวโคโนในปัสสาวะพบอยู่ในกลุ่มเฝ้าระวังร้อยละ 2.0 และพบแพทย์ร้อยละ 0.1 โดยที่กลุ่มเฝ้าระวังและควรพบแพทย์ได้รับตรวจยืนยันการสัมผัสสารเบนซีนด้วยการตรวจระดับ SPMA ในปัสสาวะอยู่ในกลุ่มปกติทั้งหมด

การเฝ้าระวังสุขภาพเชิงรุกแบบมีส่วนร่วมของภาครัฐ ประชาชนและเอกชนส่งผลให้ชุมชนได้รับการดูแลสุขภาพทั้งการเฝ้าระวังสุขภาพตามความเสี่ยงและการดูแลต่อเนื่อง ควรมีการเฝ้าระวังสุขภาพตามความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องรวมทั้งจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในกลุ่มที่มีภาวะสุขภาพอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและควรพบแพทย์และสื่อสารคืนข้อมูลการเฝ้าระวังให้ชุมชนตระหนักถึงการดูแลสุขภาพตนเอง

คำสำคัญ : เฝ้าระวังสุขภาพ ตรวจตามความเสี่ยง สถานประกอบการ ปิโตรเคมี